

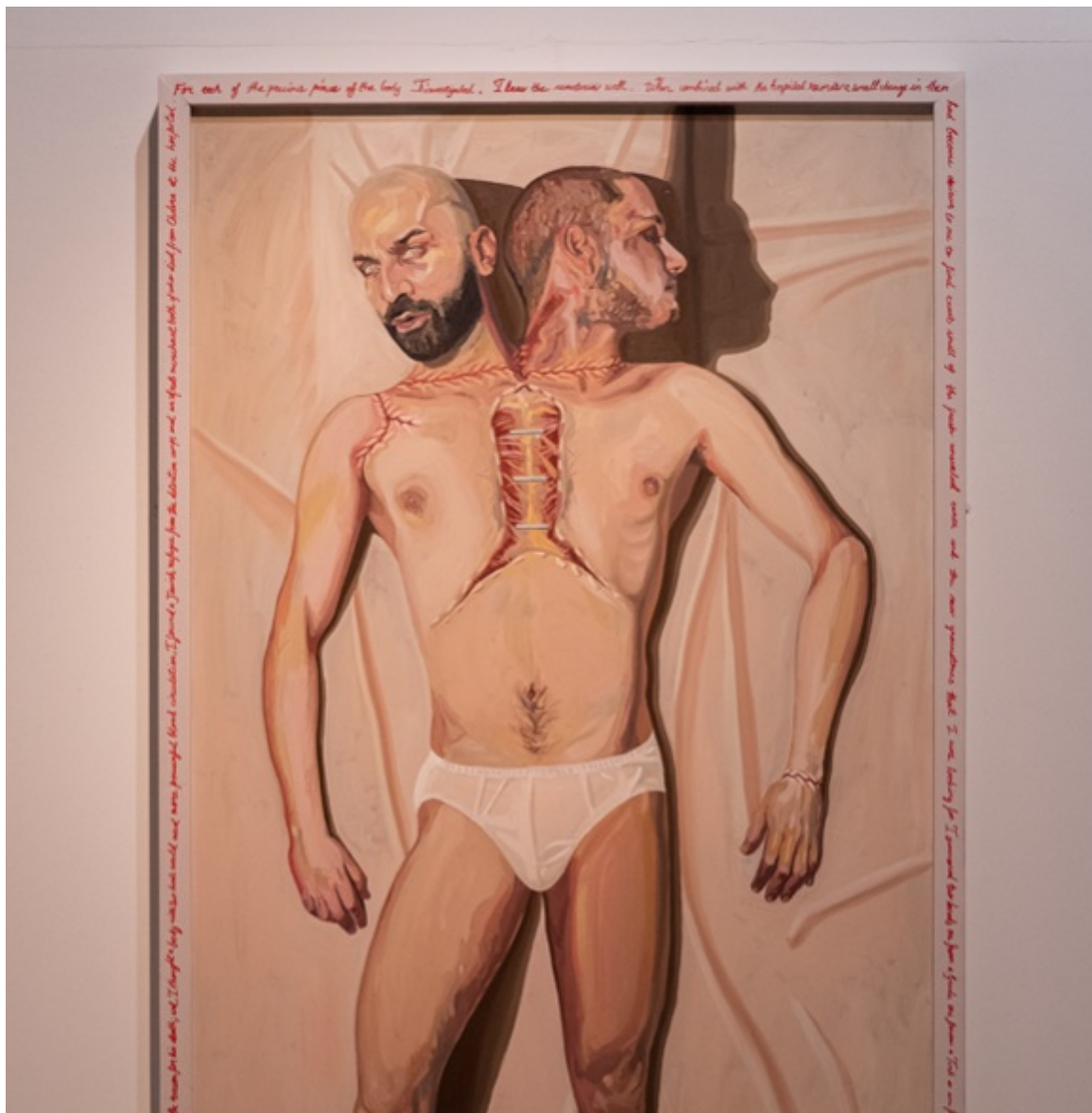
Τρεις αφηγήσεις του κυπριακού τοπίου

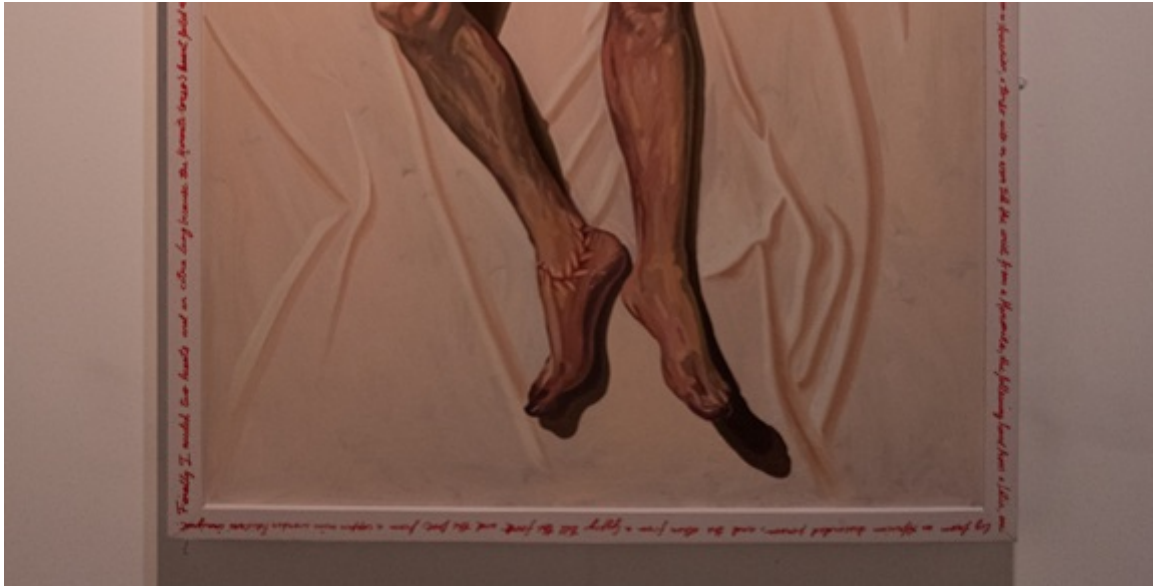
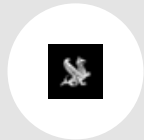
Οι Hasan Aksaygin, Αδωνης Αρχοντίδης και Νικόλας Λαμπούρης μιλούν για τις εκθέσεις που παρουσιάζουν στο NiMAC

Της Λουίζας Λούη

Το NiMAC [Δημοτικό Κέντρο Τεχνών Λευκωσίας, Συνεργασία: Ίδρυμα Πιερίδη] διοργανώνει και παρουσιάζει τις εκθέσεις: Project Room #7, Frenk Bey, Fortress and the Thing του Hasan Aksaygin, Σύγχρονες Φωτογραφικές Πρακτικές #2, Sensing is believing, believing is seeing του Αδωνη Αρχοντίδη και One Hundred Fifty Eight Attempts for Revision του Νικόλα Λαμπούρη. Η «Κ» επισκέφθηκε το NiMAC για να πάρει μια γεύση από τις τρεις εκθέσεις. Μπορεί να μην υπάρχει εμφανής συσχέτιση μεταξύ τους, ωστόσο ο καθένας από τους τρεις καλλιτέχνες ρίχνει τη δική του ματιά για το κυπριακό τοπίο, ο καθένας τους με τη δική του αισθητική και με τις δίκες τους ανησυχίες κατά νου. Μια έκθεση - εγκατάσταση στην ολότητά της θα έλεγα που κρατά αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή.

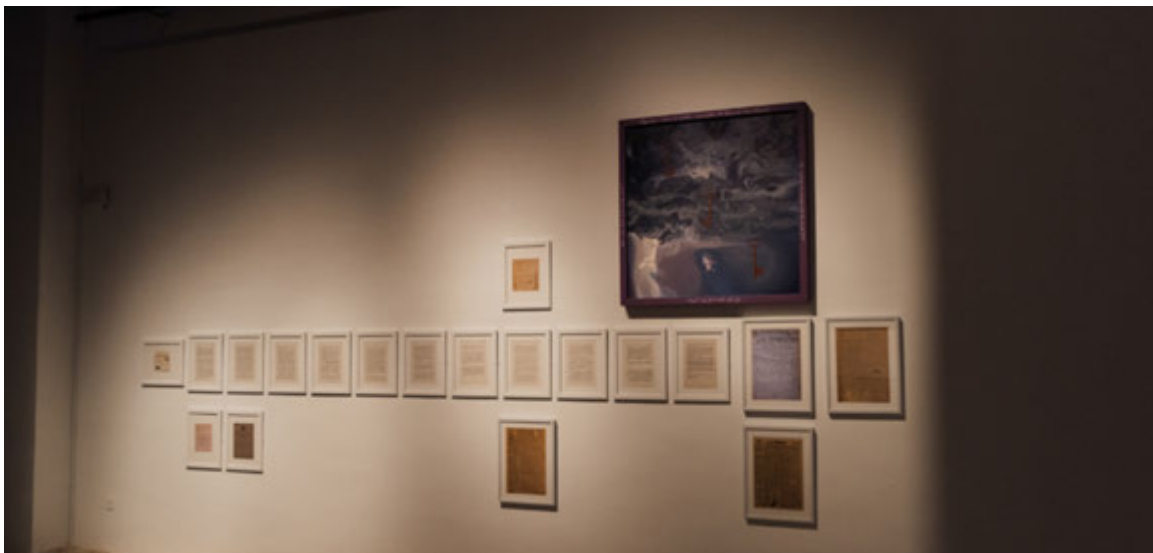
Είμαι πάντα έτοιμος να ανασκάψω την ιστορία

«Το πλάσμα που δημιουργήθηκε με τη μαγεία του ηλεκτρισμού είχε δύο κεφάλια που μοιράζονταν το ίδιο σώμα ενός συνόλου που συνέθεσε όλες τις (αρσενικές-πατριαρχικές) ομάδες του νησιού»

Η έκθεση του Hasan Aksaygin με τίτλο «Frenk Bey, Fortress and the Thing» πραγματεύεται την ιστορία της Κύπρου κατά τη διάρκεια της αποικιοκρατίας μέσω μιας πλασματικής αφήγησης. Ξεκινώντας την συζήτησή μας με τον Hassan, μου ανέφερε τι τον παρακίνησε να ασχοληθεί με τη συγκεκριμένη ιστορία, την έκρηξη που έγινε στην Παλιά Ηλεκτρική το 1947, λέγοντάς μου, «είμαι πάντα έτοιμος να ανασκάψω την ιστορία, ειδικά την ιστορία της Κύπρου. Όταν το NIMAC ανακοίνωσε την ανοιχτή πρόσκληση, ήξερα ότι ήθελα να κάνω κάτι για την ιστορία του κτιρίου του NIMAC, του παλιού POWERhouse, για μια αφήγηση όπως ο Frenk Bey, Fortress, and the Thing. Γνωρίζω πώς χρησιμοποιήθηκε η τεχνολογία ως θέμα εξουσίας στην ιστορία, πώς η γνώση του ευρωπαϊκού διαφωτισμού διαμόρφωσε ακόμη πιο ισχυρή αποικιακή κυριαρχία στις αποικισμένες γεωγραφίες. Αλλά όταν κάποιος έχει φίλους όπως ο Serkan Karas, ο συγγραφέας του «Constructive Imperialism, Experts and Crisis in Colonial Cyprus», («Εποικοδομητικός Ιμπεριαλισμός, Εμπειρογνώμονες και Κρίση στην Αποικιακή Κύπρο»), είναι πιο εύκολο να ξέρει πού να ψάξει. Τα αρχεία είναι πάντα μέρη όπου συγκεντρώνεται επιλεγμένο ιστορικό υλικό σχεδόν σε βαθμό μυθοπλασίας. Αμέσως μετά, συνειδητοποίησα ότι η έκρηξη ήταν μια συμβολική έκρηξη μιας σύγκρουσης μεταξύ διαφορετικών σχηματισμών στην Κύπρο στη διαδικασία εθνικιστικής αποαποικιοποίησης».

«Συνειδητοποίησα ότι η έκρηξη ήταν μια συμβολική έκρηξη μιας σύγκρουσης μεταξύ διαφορετικών σχηματισμών στην Κύπρο στη διαδικασία εθνικιστικής αποαποικιοποίησης» λέει ο καλλιτέχνης Hasan Aksaygin στην «Κ

Κεντρικό κομμάτι της παρουσίασης είναι ο πίνακας «Φρανκενστάιν» ή αλλιώς «Ο σύγχρονος Προμηθέας», ο Hassan εξηγεί ότι ο Φρανκενστάιν ακόμα και σήμερα, πιστεύεται ότι ανακάλυψε τον ηλεκτρισμό με το περίφημο «kite experiment». «Όπως και ο Φράνκλιν, ο πρώην Βρετανός πατριώτης, αργότερα ένας από τους ιδρυτές των ΗΠΑ, αντιπροσώπευε κάτι νέο από τα απομεινάρια του παλιού (παγκόσμιες αποικίες της Αγγλίας στη Βόρεια Αμερική), το τέρας στην ιστορία που δημιουργήθηκε από τα υπολείμματα μερών πολλών διαφορετικών σωμάτων. Το τέρας που ξύπνησε από τα ηλεκτρικά φορτία των νεφών ήταν το τέλος του δρα Βίκτορ Φρανκενστάιν. Και το τέρας του νέου κόσμου, οι ΗΠΑ, ήταν το τέλος της βρετανικής διακυβέρνησης της Βόρειας Αμερικής. Γι' αυτό αναρωτήθηκα: Δεν ξεκίνησε το τέρας της βρετανικής κυριαρχίας στην Κύπρο με ένα άλλο πλάσμα που δημιουργήθηκε με τα χέρια του; Μόνο που αυτή τη φορά, το πλάσμα που δημιουργήθηκε με τη μαγεία του ηλεκτρισμού είχε δύο κεφάλια που μοιράζονταν το ίδιο σώμα ενός συνόλου που συνέθεσε όλες τις (αρσενικές-πατριαρχικές) ομάδες του νησιού. Είναι επίσης σημαντικό να διευκρινιστεί ότι το τέρας στο βιβλίο του Shelley είναι μια από τις πρώτες αφηγήσεις στις οποίες ένα «τέρας» αρχίζει να έχει φωνή, να γίνεται άνθρωπος. Στην ιστορία μου δεν χρησιμοποιώ τη λέξη τέρας. Αντ' αυτού, χρησιμοποίησα το "Thing": Αν και είναι τερατώδες, η δημιουργία του δεν είναι δικό του λάθος και το άγχος του είναι μια ενστικτώδης "σύσπαση επιβίωσης"».

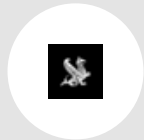
Οι εικονικοί κόσμοι είναι ορατοί

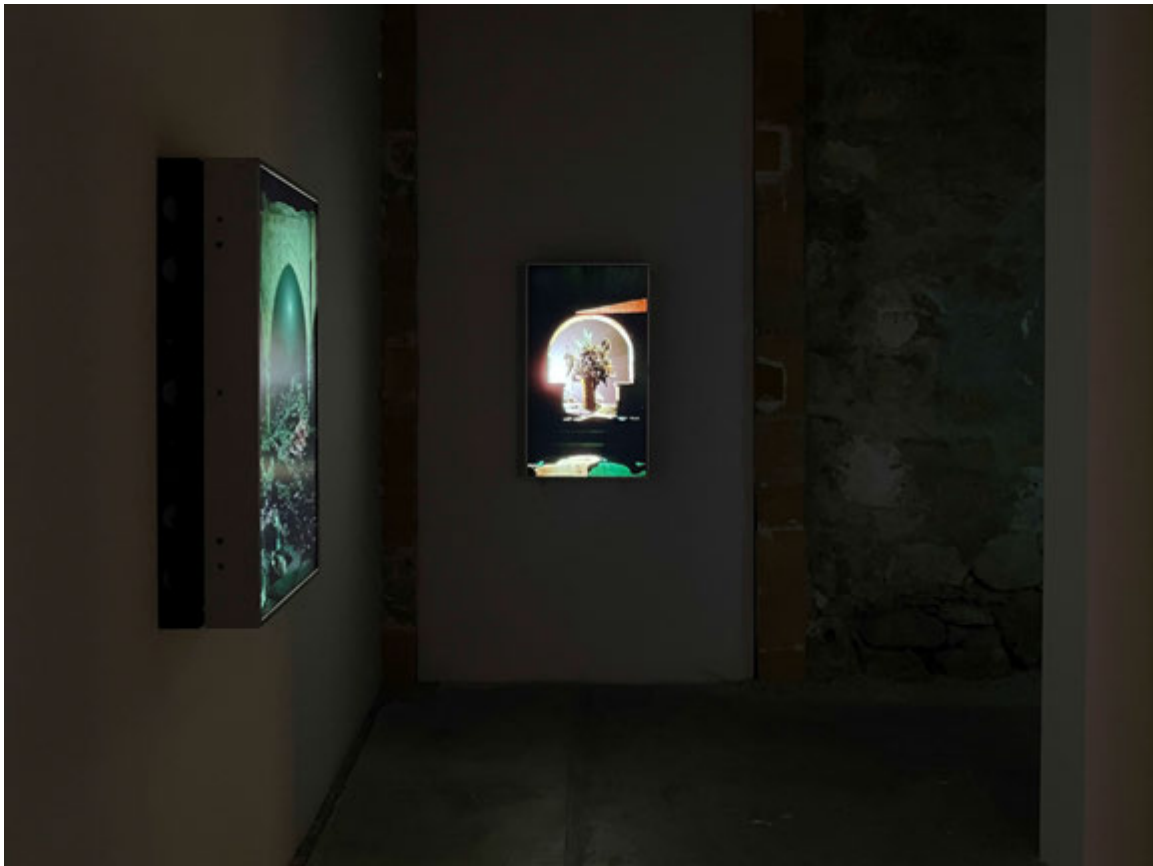
«Υπάρχει ένα meme που έχω συναντήσει και το συνοψίζει εύστοχα: "Είμαι gamer όχι επειδή δεν έχω ζωή, αλλά επειδή επιλέγω να έχω πολλές"»

Το "Sensing is believing, believing is seeing" είναι μια σειρά φωτογραφικών έργων του Άδωνη Αρχοντίδη που χρησιμοποιούν τεχνικές τηλεπισκόπησης ή τηλεανίχνευσης, δηλαδή φωτογραμμετρία και σάρωση LiDAR (μια διαδικασία τρισδιάστατης σάρωσης αντικειμένων). Ο Άδωνης μίλησε στην «Κ» για το έργο του, μια σειρά από πέντε ψηφιακές εικόνες, φωτογραφίες τραβηγμένες σε έναν εικονικό κόσμο που αποτελείται από τρισδιάστατες σαρώσεις που έχουν τραβηχτεί σε όλη την Κύπρο τον τελευταίο χρόνο. «Παρουσιάζω επίσης ένα βίντεο που ταξιδεύει μέσα στα τοπία του, δημιουργημένο στο Unreal, ένα λογισμικό ανάπτυξης βιντεοπαιχνιδιών. Πρόθεσή μου είναι να παρουσιάσω την τρισδιάστατη σάρωση ως μια νέα φωτογραφική πρακτική, μαζί με κάποιες τεχνικές δημιουργίας κόσμων που έχω αναπτύξει. Όλα αυτά υπό την αιθέρια μουσική της φίλης και τακτικής συνεργάτιδάς μου, Αντρούλας Καφά».

Διαβάζοντας το κείμενο για την έκθεσή του, το οποίο αναφέρει για τις «φαντασιώσεις σχετικές με πύλες στην ευρηματική μυθοπλασία», διερωτήθηκα τι είναι αυτές οι πύλες, ο καλλιτέχνης μου απάντησε πως τα έργα είναι εμπνευσμένα από τοπία βιντεοπαιχνιδιών και αφηγηματικά μοτίβα επιστημονικής φαντασίας. «Στις αφηγήσεις αυτές, οι πύλες (portals) συνήθως οδηγούν τον πρωταγωνιστή σε έναν νέο, πιθανώς μακρινό κόσμο, ο οποίος θα προσφέρει κάποιου είδους λύση στα προβλήματα του δικού του. Στην

πραγματική ζωή είναι οι αφηγήσεις οι ίδιες που λειτουργούν ως πύλες, επιτρέποντάς μας να δούμε τους φανταστικούς κόσμους ως χώρους από τους οποίους αποκτούμε νέες προοπτικές. Για μένα, οι πύλες αυτές βρίσκονται κυρίως στα βιντεοπαιχνίδια. Κατά την τελευταία δεκαετία έχουν σημειωθεί απίστευτα άλματα στην ποιότητα των ιστοριών τους. Όσο το καλλιτεχνικό μέσο μεγαλώνει, μεγαλώνουν και οι σχεδιαστές του, οι οποίοι αισθάνονται την ανάγκη να πουν πιο ώριμες ιστορίες. Υπάρχει ένα meme που έχω συναντήσει και το συνοψίζει εύστοχα: "Είμαι gamer όχι επειδή δεν έχω ζωή, αλλά επειδή επιλέγω να έχω πολλές"».

«Η "κυπριακότητα" είναι επίσης μια αρκετά εικονική κατάσταση. Υπάρχει με έναν τρόπο στις επίσημες προβολές της προς τα έξω, με έναν άλλο τρόπο στην πραγματικότητα, και με έναν πολύ διαφορετικό τρόπο στις ελπίδες και τα όνειρα των διαφόρων κοινοτήτων της» λέει ο καλλιτέχνης Άδωνης Αρχοντίδης στην «Κ»

Ενδιαφέρον μου προκάλεσε το πώς το κυπριακό τοπίο μπορεί να παραμένει από πολλές απόψεις εικονικό, ο καλλιτέχνης εξήγησε στην «Κ», «Η ιδιότητα του "εικονικού" χαρακτηρίζεται από το ότι αιωρείται στη μέση δύο αντίθετων καταστάσεων. Γλωσσικά, του ακριβούς και του ψευδούς, και για τους δικούς μου σκοπούς, του πραγματικού και του φανταστικού. Οι εικονικοί κόσμοι είναι ορατοί και φαίνονται να είναι υλικοί, ωστόσο η υλικότητά τους είναι απλώς μια ψευδαίσθηση που απαιτεί ένα "άλμα πίστης" (leap of faith) από την πλευρά του θεατή προκειμένου να γίνει αποδεκτή. Η Κύπρος, και κατ' επέκταση η "κυπριακότητα", είναι επίσης μια αρκετά εικονική κατάσταση. Υπάρχει με έναν τρόπο στις επίσημες προβολές της προς τα έξω, με έναν άλλο τρόπο στην πραγματικότητα, και με έναν πολύ διαφορετικό τρόπο στις ελπίδες και τα όνειρα των διαφόρων κοινοτήτων της. Όσο για εμένα, καθώς ο κόσμος έξω γίνεται όλο και πιο εχθρικός και αφιλόξενος, μέσω της πρακτικής μου αναζητώ εναλλακτικούς χώρους όπου μπορώ να υπάρξω πιο ελεύθερα. Η διαδικασία της σύλληψης και της επανασύνθεσης μου επιτρέπει να διεκδικήσω μια αίσθηση ιδιοκτησίας επί αυτού του επίμαχου τοπίου.

Υλικά που γίνονται παράγοντες μνήμης

«Υλικά αντικείμενα που γίνονται παράγοντες μνήμης, μνημεία, μετατρέπονται σε συναισθηματικά ιστορικά τεχνουργήματα»

Η έκθεση One Hundred Fifty Eight Attempts for Revision αποτελείται από τέσσερις τόμους: το τρίτομο έργο Propaedeutics on Memorial Structures (2018–2020), που διερευνά την κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική κατάσταση μνημείων και αναθηματικών αρχιτεκτονημάτων στην Κύπρο, και το We Never Had Winners (2021), με επιμελητές τους Έλενα Στυλιανού και Γιάννη Τουμαζή. Σημειώνεται ότι αυτό το πρότζεκτ είναι το πρώτο του IAPT PH Commission (International Association of Photography and Theory). Ξεκινώντας, από το Propaedeutics on Memorial Structures Vol. I, 2019, ο Νίκολας σημειώνει πως μελετώντας, αποδομώντας και αναπαριστώντας μια σειρά από μνημεία στο νότιο τμήμα του νησιού –το έργο επίτηδες εστιάζει στα ελληνοκυπριακά αναθηματικά αρχιτεκτονήματα σε αντιδιαστολή με μια συγκριτική μελέτη μεταξύ ελληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών τέτοιων μνημείων, το έργο εξετάζει αυτά τα γλυπτά αντικείμενα που εισάγονται στο κυπριακό τοπίο και επιχειρεί να θέσει υπό αμφισβήτηση τις έννοιες που σηματοδοτούν. Τα κυπριακά αναθηματικά αρχιτεκτονήματα είναι κατά κανόνα παραστατικά, και αναπαριστάνουν κυρίως ήρωες και μάρτυρες της πρόσφατης ιστορίας των συγκρούσεων του έθνους. Έχοντας γίνει αθάνατα μέσα από τη δική τους υλικότητα, μεταμορφωμένα στη στιγμή σε έγκυρα δημόσια σύμβολα, αυτοί οι κατασκευασμένοι «υλικοί χώροι μνήμης» λειτουργούν ως φυσικά και νοηματικά αντικείμενα στον κυπριακό κοινωνικοπολιτικό ιστό και γίνονται μέρος δηλωμένων εθνικών και ιστορικών αφηγήσεων».

Για το έργο Propaedeutics on Memorial Structures Vol. II, 2020, ο καλλιτέχνης δηλώνει πως εμπνεύστηκε από τον γλυπτή Γιώργο Γεωργίου, «Μεταξύ 1990 και 1994, ο Ελληνοκύπριος γλύπτης Γιώργος Γεωργίου (1942–2008) εργάστηκε πάνω σε μια ιδέα για ένα γλυπτό-μνημείο αφιερωμένο στον πρώτο πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας, Αρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ'. Το έργο του, το οποίο επικεντρωνόταν κυρίως σε έργα μεγάλης κλίμακας για δημόσιους χώρους, συχνά αντλούσε έμπνευση από την κλασική ελληνική τέχνη και έφερε έναν εμφανή ιδεολογικό συμβολισμό. Για αρκετά χρόνια, ο Γεωργίου συγκέντρωνε, μεγέθυνε και πειραματιζόταν με δεκάδες φωτογραφίες του Μακαρίου, μελετώντας ιδιαίτερα τις χειρονομίες του Αρχιεπισκόπου, ένα αναπόσπαστο μέρος της πολιτικής προφορικής έκφρασης του Μακαρίου. Αυτό το φωτογραφικό αρχείο αποτέλεσε την έμπνευση για πέντε μελέτες γλυπτών που δημιούργησε στο στούντιό του εκείνη την περίοδο. Η ιδέα που πρότεινε ο καλλιτέχνης ήταν η δημιουργία ενός υπερμεγέθους γλυπτού του χεριού του Μακαρίου που θα έδειχνε ή/και θα χαιρετούσε, το οποίο, σύμφωνα με τον Γεωργίου, «συμπυκνώνει τέλεια την αφοσίωση του Εθνάρχη στους αγώνες του κυπριακού έθνους για ελευθερία και δικαιοσύνη».

«Έχοντας γίνει αθάνατα μέσα από τη δική τους υλικότητα, μεταμορφωμένα στη στιγμή σε έγκυρα δημόσια σύμβολα, αυτοί οι κατασκευασμένοι "υλικοί χώροι μνήμης" λειτουργούν ως φυσικά και νοηματικά αντικείμενα στον κυπριακό κοινωνικοπολιτικό ιστό» αναφέρει ο Νίκολας Λαμπούρης

Το Propaedeutics on Memorial Structures, Vol. III, 2018 διερευνά την κατάσταση των αναθηματικών αρχιτεκτονημάτων και των μνημείων ως πολιτιστικών αντικειμένων σε σχέση με τις φωτογραφικές τους αναπαραστάσεις. Ο Λαμπούρης εξετάζει «την πράξη της φωτογράφισης, μια πράξη παραγωγής και της επακόλουθης διαμεσολαβητικής λειτουργίας της, και της οικειοποίησης φωτογραφικών εγγράφων ως τεκμήριο μιας συγκεκριμένης ιστορικής αφήγησης. Μέσα από μη προφανείς σηματοδοτήσεις τόσο σε αντικείμενα όσο και σε φωτογραφικά αρχεία, το πρότζεκτ στοχεύει να εξετάσει με κριτικό πνεύμα τις αμφισβητούμενες διατυπώσεις των συλλογικών, εθνικών και πολιτιστικών αφηγήσεων που σχετίζονται με αυτούς τους χώρους».

Το We Never Had Winners, 2021 λειτουργεί ως πρωταρχικό σημείο αναφοράς του τρίπτυχου πρότζεκτ που τιτλοφορείται Propaedeutics on Memorial Structures Vol. I, II & III. Υλικά αντικείμενα που γίνονται παράγοντες μνήμης, μνημεία, μετατρέπονται σε συναισθηματικά ιστορικά τεχνουργήματα μέσα από τα οποία μπορεί να προκύψει η διαρκής (επαν)εγγραφή της επίμαχης ιστορίας (ή των επίμαχων ιστοριών). Οι φωτογραφίες και οι εικόνες που λειτουργούν ως οπτικά ερεθίσματα υποδεικνύουν μια ερευνητική παρουσίαση κάποιας μουσειακής συλλογής, μια παρουσίαση που θέτει υπό αμφισβήτηση τόσο τη θεσμική λειτουργία ενός μουσείου ως πολιτιστικής πράξης όσο και την επίδρασή του στη διατύπωση ιστορικών και πολιτιστικών αφηγήσεων».

Πληροφορίες

NiMAC, η έκθεση θα διαρκέσει μέχρι τις 23 Ιουλίου 2022. Ώρες λειτουργίας Τρίτη-Παρασκευή, 10:00-21:00. Παλιάς Ηλεκτρικής 19, 1016, Λευκωσία Τηλέφωνο 22797400